

Getuigen van de geschiedenis van de stad Aken

Aarden verdedigingswallen, middeleeuwse landgoederen en oude wegen: tussen het Drielandenpunt en Preuswald stuiten wandelaars op allerlei sporen van de lokale geschiedenis.

De route loopt door mooie stukken van het Aachener Wald vanaf de Waldschenke via de televisietoren van Mulleklenkes omhoog naar het Drielandenpunt en weer terug door het Friedrichswald. Het dominerende thema is de Landgraben, de aarden verdedigingswal die de buitengrens van het Rijk van Aken vormde en langs de huidige grens met België nog duidelijk te herkennen is. Langs de route liggen nog meer aantrekkelijke plekken die van belang waren voor de lokale geschiedenis en die een kijkje, soms na een kleine omweg, zeker waard zijn.

► **Königswald:** In 1611 werd een deel van het bosgebied onder het directe toezicht van de hertogen van Bourgondië gesteld en met een groot aantal grensstenen gemarkeerd.

⊕ p. 31 Burgundersteine

► **Drielandenpunt:** Omdat de grenzen van drie landen hier bij elkaar komen, is deze plek een toeristische attractie geworden die jaarlijks door 800.000 bezoekers wordt aangedaan. Het Drielandenpunt, met zijn 322,5 meter boven zeeniveau het hoogste punt van Nederland, staat ook symbool voor de historisch gegroeide gemeenschappelijke kenmerken en relaties tussen de bewoners van de Drielandenregio.

⊕ p. 20 Drielandenpunt

► **Holle wegen:**

Overall in de grensregio, ook op de Landgraben-route, stuit men op spectaculaire holle wegen. Door jarenlang voortdurend gebruik door voertuigen, vrachtverkeer en vee ontstonden groeven in de grond die door de regen steeds verder werden uitgespoeld en nu soms meters diep in het omgevende landschap zijn ingesleten. Deze wegen, die in de regio

Aken ook wel “Grachten” worden genoemd, waren de lange-afstandswegen van de middeleeuwen. Een daarvan, de postkoetsweg van Aken naar Luik, liep over de Dreiländerweg en in het verlengde ervan naar België. Met de aanleg van de weg naar Luik rond 1750 raakte deze voorheen veelgebruikte weg in onbruik.

► **Türmchen Beeck:** De wachttorens Türmchen Beeck is een van de indertijd acht wachttorens van het Rijk van Aken. Dit verdedigingswerk uit de vijftiende eeuw bestaat uit een voetstuk van natuursteen met een vakwerkopbouw. De wachttorens waren bedoeld voor de verdediging van het Rijk van Aken en werden ook gebruikt om toezicht te houden op de velden en bossen. Ze stonden allemaal bij de Innerer Landgraben, zodat het mogelijk was berichten via rook- of lichtsignalen naar de “Lange Turm” in de binnenstad te sturen.
 + p. 18 Rijk van Aken + p. 50 Landgraben

► **Fruitweide „Türmchen“:** De Naturschutzbund Deutschland (NABU) bevordert het behoud van het cultuurlandschap langs de grens met Nederland. Een voorbeeld hiervan is de boomgaard of fruitweide aan de Dreiländerweg. Deze bestaat al sinds circa 1930. Eind jaren 80 van de twintigste eeuw en in 2001 en 2007 werden er veel oude lokale boomsoorten bijgeplant. De boomgaard is sinds 25 jaar niet meer

bemest, waardoor zich een bloemen- en insectenrijke schrale vegetatie heeft ontwikkeld. In de rijk gestructureerde veldheggen vinden allerlei vogelsoorten als de boomklever, groene specht, bonte specht, steenuil, ringmus en grijze vliegenvanger een onderkomen. Met 5,6 hectare is dit de grootste fruitweide in Aken. + p. 74 Cultuurlandschap

► **Geusenweg:** Deze verbinding loopt vanaf het Türmchen Beeck via de Maladengraben richting de Moresneter Weg. Hij werd door de om hun geloof vervolgde geuzen, die medio de zestiende eeuw in het door Spanje onderworpen Vlaanderen en in Artois woonden, gebruikt om naar de kerk te gaan. Tussen 1558 en 1800 bestond in Vaals voor deze geloofsvluchtelingen een Waalse kerkgemeenschap. Een vrijwel verborgen holle wegverbinding tussen Geusenweg en Reinartzkehl stond na de Tweede Wereldoorlog bekend als de Kaffeegasse, omdat hij door smokkelaars werd gebruikt als sluipweg.

► **Landgoed Reinartzkehl:** Tijdens het feodale tijdperk waren landgoederen vaak leengoederen waarbij de bezitter, de leenheer, zijn vazallen of leenmannen toestond tegen betaling van geld of goederen gebruik te maken van het leengoed. Leenheer en leenman zwoeren een leeneed. Landgoed Reinartzkehl maakte deel uit van de leenmannenkamer van de proosdij van het Marienstift te Aken (nu Dom van Aken). De naam van het landgoed verwijst naar de ligging ervan in een verlaging ("Kehle"). Nu is op Reinartzkehl een manege gevestigd.

► **Innerer Landgraben:** Een heel mooi stuk van de Innerer Landgraben is te zien ten noorden van het Friedrichswald. De meer dan 200 jaar oude beuken zijn hier in zeer bizarre vormen gegroeid. De Innerer Landgraben bestond uit een dubbele wal langs een greppel die net breed genoeg was voor twee ruiters. Dit is hier nog altijd goed te zien.

⊕ p. 18 Rijk van Aken ⊕ p. 50 Landgraben

Route-info

► **Lengte:** 10 kilometer

► **Duur:** ca. 2 1/2 uur

► **Aanbevolen startpunt:**

► **Waldschenke, Lütticher Straße**

Bus (D): 2, 24 halte „Waldschenke“

Bus (B): 24 halte „Waldschenke“

► **Eventuele andere startpunten:**

► **Drielandenpunt, Viergrenzenweg**

Bus (NL): 49 halte „Drielandenpunt“

Wandelcafés

Aken, Drielandenpunt